

Yüzölçümü hatalarının giderilmesinde hazine hak/menfaatlerinin korunmasına dair bir araştırma

Mehmet Aziz Sayar¹ , Mustafa Ulukavak^{1*}

¹Harran Üniversitesi, Osmanbey Kampüsü, Mühendislik Fakültesi, Harita Mühendisliği Bölümü, Şanlıurfa, Türkiye.

Öz: En basit anlamıyla arazi kavramı tanımlanmak istenirse sınırları belirli olan toprak parçası şeklinde tanımlanması mümkündür. Yeryüzünün belirli bir kısmını hukuki anlamda arazi haline getirmek için ilgili parçanın yeryüzü bütününden sınırlandırılmak suretiyle ayrılmış olması gerekmektedir. Bu işlemle birlikte hem söz konusu kısmın sınırları arazide tanımlanmış olacak hem de bu toprak parçasının diğerlerinden ayrılmasını sağlayacak bilgiler işlenerek kayıt altına alınmış olması sağlanacaktır. Bu sürecin sistematik bir şekilde devlet eli ve sorumluluğunda yapılması işi ise kadastro kavramını öne çıkarmaktadır. Ülkemizde kadastro konusunda geçmişten bugüne çok sayıda yasa çıkarılmış olsa da bu yasaların her biri taşıdığı eksiklikler ve uygulamadaki yetersizlikleri sebebiyle işlerliğini, dolayısıyla da zamanla geçerliliğini kaybetmiştir. Ancak günümüzde yürürlükte olan 3402 sayılı Kadastro Kanunu, ülke koordinat sistemine göre taşınmaz malların sınırlarını arazi ve harita üzerinde göstererek hukuksal vaziyetlerini tespit etmek suretiyle tapu sicilinin en sağlıklı şekilde kurulmasını sağlamıştır. Bunu yaparken çeşitli sebeplerce meydana gelmiş olan hesap ve sınırlandırma hatalarından dolayı ortaya çıkan yüzölçümü hatalarına sıklıkla rastlanılmaktadır. Mevcut hataların düzeltilmesi, ilgili kamu kurumlarınca başlıca bir teknik iş/işlem süreci haline getirilmiştir. Bu yüzden Hazine taşınmazları üzerinde gerçekleştirilen yüzölçümü hatasının düzeltilmesi işlemleri Milli Emlak Müdürlüklerince incelenerek, Hazineye ait hak ve menfaatlerin olası kayıplarının önüne geçilmektedir. Bu çalışmada Milli Emlak İdaresi tarafından izlenen sürecin incelenmesi ve karara bağlanması konuları üzerinde durulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Arazi, Kadastro, Yüzölçümü hatası, Hazine taşınmazı

A study on the protection of treasury rights/benefits in elimination of surface errors

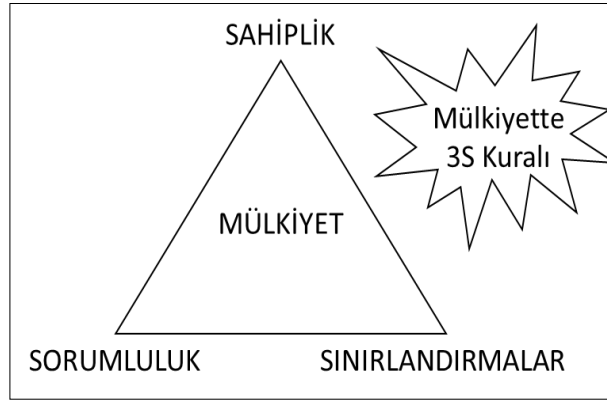
Abstract: If the concept of land is defined in the simplest sense, it is possible to define it as a piece of land with specific boundaries. In order to convert a certain part of the earth into a land in the legal sense, the relevant part should be separated from the whole of the earth by delimitation. With this process, the borders of the mentioned part will be defined on the land and also the information required to separate this part will be described by recording the procedure documents. Carrying out this process in a systematic way under the level and responsibility of the State highlights the concept of cadastre. Although many laws regarding cadastre have been enacted in our country from the past to the present, each of these laws has lost its functionality due to its deficiencies and inadequacies in implementation. However, Cadastre Law No. 3402, which is in force today, has ensured the establishment of the land registry in healthiest way by determining the legal status of the real properties by presenting their borders on the land and the map according to the national coordinate system. While doing this, surface area errors are frequently encountered due to calculation and delimitation errors that have occurred for various reasons. Correction of the existing errors has become a major technical work/operation process of public authorities. For this reason, the modification of the surface area errors on public properties has been examined by the Directorates of National Property and thus the possible losses on the rights and benefits of the public treasury have been prevented. In this study, reviewing and concluding of the procedure followed by the Directorate General of the National Property is examined.

Keywords: Land, Cadastre, Area error, Public property

1. Giriş

Her ülkede olduğu gibi ülkemizde de mülkiyet hakkı kanunlarla güvence altına alınmakla birlikte bu haklara ilişkin sınırlar da çizilmiştir. 09.11.1982 tarih ve 17863 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 35. maddesinde “Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz” hükmü yer almaktadır (URL-1). 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 683. maddesinde ise “Bir şeye malik olan kimse, hukuk düzeninin sınırları içinde, o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahiptir” hükmü yer almaktadır (URL-2).

Mülkiyet üzerinde sahiplik, sorumluluk ve sınırlama bileşenlerinden oluşan ilişki Şekil 1’de gösterilmektedir (Dale & McLaughlin, 1999). Bu ilkelerin gerçek hayatta karşılık bulabilmesi ve mülkiyet hakkından doğan hak ve sorumlulukların yerine getirilebilmesi, mülkiyetin kayıt altına alınmasına bağlı olarak gerçekleşmektedir. Böylelikle belirli bir ülke veya bölgedeki taşınmazların sınırlarının ölçülerek yüzölçümlerinin belirlenmesi suretiyle “nerede” ve “ne kadar” sorularına cevap veren düzenli bir yapının oluşturulması, bir kamusal sicil oluşturma süreci olan kadastro kavramını ortaya çıkarmıştır (Henssen, 1995).

Şekil 1: Mülkiyetin bileşenleri (Dale & McLaughlin, 1999’dan değiştirilerek)

Kadaastro; en genel anlamıyla, taşınmazların sınırlandırılarak haritalandırılması ve bu suretle tescil edilerek kayıt altına alınmasıdır. Literatürde, bu kavram; taşınmazların devlet eliyle hukuki ve geometrik iş ve işlemlerinin belirli bir çerçevede düzenlenmesine dair bir kamu hizmeti olarak anlam bulmuştur. Dünyanın hemen her yerinde ilk çağlardan günümüze kadar yapılan kadastro çalışmaları; vergi kadastrosu, hukuki kadastro, arazi bilgi sistemi gibi biçimlerde sınıflandırılmıştır. Bütün bu kavramlardan anlaşılacağı üzere devletler egemen oldukları topraklarda kadastro çalışmaları yaparak hem mülkiyet üzerinde denetlemenin kolaylaşmasını hem de bu toprakların sahibi olan halkların bir düzen içerisinde yaşamasını amaçlamıştır (Toker, 2015). Bu kapsamda mülkiyetin haritalanmasını sağlayan kadastro kavramı, bütün sözlüklerde “bir ülkedeki arazi ve mülklerin yerini, yüzölçümünü, sınırlarını belirterek planlama yapma işi olarak açıklanmaktadır (Atak & Durduran, 2015).

Ülkemizde, taşınmazların konumlarını, yüzölçümlerini ve hukuksal durumlarını belirleyebilmek amacıyla neredeyse bir asırlık bir zaman dilimine yayılarak gerçekleştirilen kadastro çalışmaları; değişik mevzuat hükümleri, farklı ölçme yöntemleri, çeşitli ölçüm aletleri ve atlıklar kullanılarak gerçekleştirilmiştir (Karataş & Gencer, 2021). Bugüne dek çeşitli kanunlar hazırlanarak yürürlüğe girmiş ve her biri uygulamada eksik görülen yanlarından dolayı tekrar tekrar düzenlenmiş ya da yürürlükten kaldırılarak yerini başka bir kanuna bırakmıştır. 09.07.1987 tarih ve 19512 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 3402 sayılı Kadaastro Kanunu, taşınmaz idaresi konusunda çözümcü ve sürdürülebilir

olmasından dolayı günümüzde de halen yürürlüktedir. 3402 sayılı Kadastro Kanunu, ülke koordinat sistemine göre taşınmaz malların sınırlarını arazi ve harita üzerinde göstererek hukuksal vaziyetlerini tespit etmek suretiyle tapu sicilini kurmak ve mekânsal bilgi sisteminin alt yapısını oluşturmak amacıyla tanzim edilmiştir (URL-3). Bu kanun kapsamında kadastro yapılarak, sınırları ve yüzölçümleri kesinleştirilmiş olan parsellerin zamanla değişen şartlar ve gelişen imkânlar dâhilinde yeniden yapılan kontrollerinde daha önce kesinleştirilmiş olan yüzölçümlerinin hatalı olduğunun farkına varılmaktadır. Bu hatalar, mülkiyet problemlerinin gözlemlenmesine, global veri üretim standartlarına uyum sağlanamamasına ve gelişen teknoloji kapsamında artan ihtiyaçların karşılanamamasına yol açmaktadır (Karataş & Gencer, 2021). Bu sebeplerce yüzölçümü hatalarının giderilmesine yönelik “yüzölçümü düzeltmesi” işlemine başvurulmaktadır.

Bu çalışmada, 3402 sayılı Kadastro Kanunu’nun en verimli şekilde işlerliğinin sürdürülebilmesi yönünde yapılan çalışmalardan biri olan yüzölçümü düzeltmesi işlemlerinin Hazine taşınmazları üzerinde nasıl uygulandığı anlatılmıştır. Ayrıca, Hazine taşınmazları üzerinde gerçekleştirilen yüzölçümü düzeltmesi işlemlerinin kontrolünü yapan Milli Emlak Müdürlükleri’nin bu iş ve işlemleri hangi usul ve esaslara dayanarak incelediği aktarılmıştır.

Çalışma genel olarak; Milli Emlak Müdürlüklerince 327 sayılı Milli Emlak Genel Tebliği kapsamında yapılan incelemelerde izlenen yolların ve bu kapsamda verilen kararların irdelenmesi; yüzölçümü düzeltmelerinin “Milli Emlak İdaresince değerlendirilmesi” çatısı altında, “327 sayılı Tebliğ kapsamında” ve “327 sayılı Tebliğ kapsamı dışında” gerçekleşen süreçlere ilişkin bölümlerden oluşmaktadır.

2. Materyal ve Yöntem

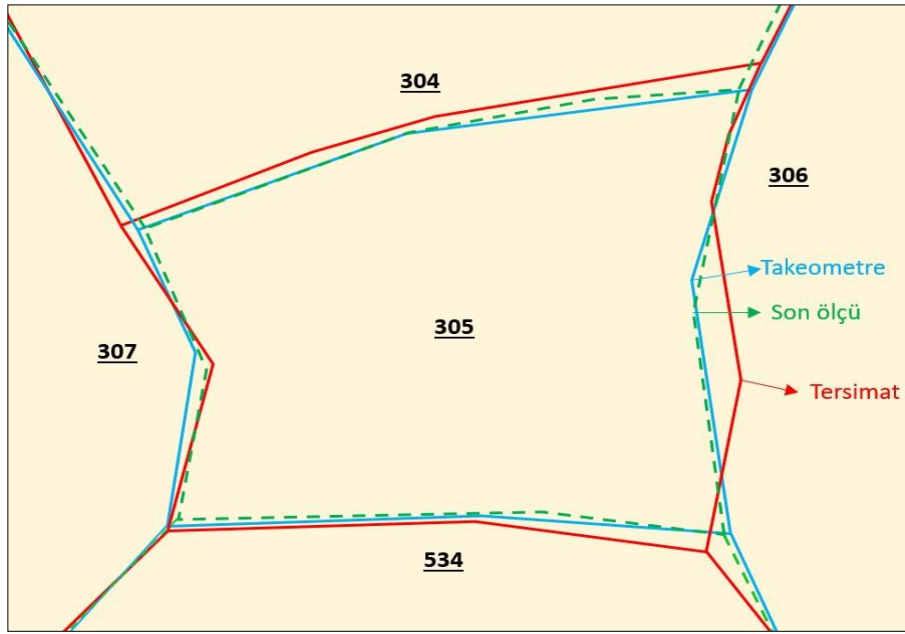
Kadastro Müdürlükleri tarafından Hazine taşınmazları üzerinde yapılan yüzölçümü düzeltmesi işlemlerinin kontrolünü yapan Milli Emlak Müdürlükleri, yapılan düzeltme işlemlerine muvafakat edilip edilmeyeceğine karar vermektedir. Bu kararı, 327 sayılı Milli Emlak Genel Tebliği’ndeki usul ve esaslara göre veren Milli Emlak Müdürlükleri’nin izleyeceği yol, düzeltme işlemine muvafakat edip etmemesine göre değişmektedir.

2.1 Yüzölçümü Düzeltmeleri

Mevzuatta açıkça belirtildiği üzere bir yerin kadastro sadece 1 (bir) kez yapılmaktadır (URL-3). Zemin ve tapu uyumunun tesisi olarak kabul edilen kadastro çalışmaları bitirildikten sonra mevzuat gereği verilen, itirazlar için ayrılmış olan süreler de geçtikten sonra o yerin kadastro kesinleşmiş olmaktadır. 3402 sayılı Kadastro Kanunu’nun 22.maddesinde “Evvelce tespit, tescil veya sınırlandırma suretiyle kadastro veya tapulaması yapılmış olan yerlerin yeniden kadastro yapılamaz.” hükmü açıkça amirdir (URL-3). Ancak bu durum, daha önceden kadastro tamamlanmış yerlerde daha sonradan tespit edilen hataların düzeltilmesine engel değildir. Daha açık bir ifadeyle bir taşınmaz üzerindeki hatanın düzeltilmesi işlemi “ikinci bir kadastro işlemi” sayılmamaktadır. Aksine kadastro tamamlanmış taşınmaz üzerinde yapılan bir “düzeltme” işlemi olarak tanımlanmaktadır.

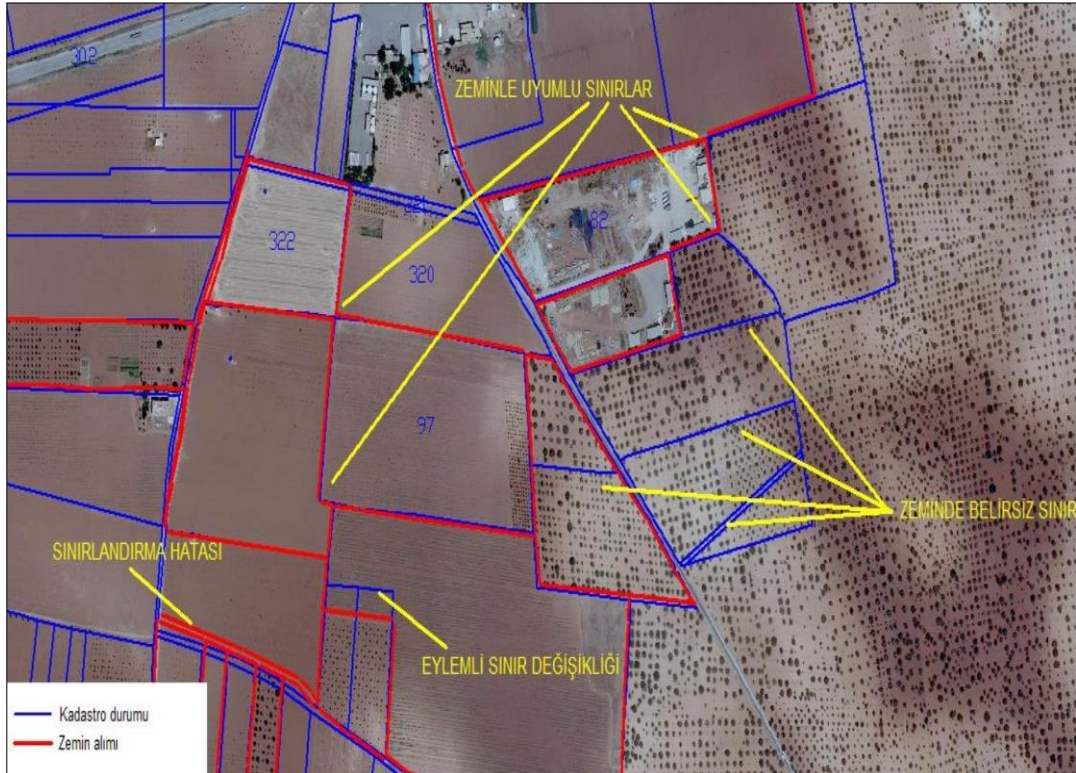
Kadastro Kanunu kapsamında oluşturulan taşınmazlar, kadastro çalışmasının yapıldığı tarihte kullanılan; ölçü ve hesap araç gereçleri, teknolojik yöntem ve teknik hesaplamalarıyla yapıldığı için günümüz teknolojisi ve hesaplama yöntemleriyle kontrol edilip karşılaştırıldığında, bu kanun kapsamında kadastro yapılarak kayıt altına alınmış olan taşınmazların yüzölçümlerinde hataların çıkması doğal karşılanmaktadır.

Şekil 2’de pafta-zemin uyumsuzluğuna dair bir örneğe yer verilmektedir. Verilen örnekte, geçmişte takeometre aletiyle yapılan ölçüm, bu ölçümün tersimatı ve günümüzde kullanılan ölçüm yöntemiyle birlikte arazinin son durumuna ilişkin uyumsuzluk net olarak görülmektedir.

Şekil 2: Pafta-zemin uyumsuzluğu

Şekil 3'te yüzölçümü düzeltmesi işlemine sebep olabilecek durumların arazi üzerinde gösterildiği bir örneğe yer verilmektedir. Sınırların eylemli olarak değişikliği, sınırlandırma hataları ve sınırların zemindeki belirsizlikleri gibi unsurların yüzölçümü düzeltmesi işlemine yol açan sebepler arasında sayılabileceği anlaşılmaktadır.

Şekil 3: Yüzölçümü düzeltmesini gerektirebilecek durumlar (Karataş & Gençer, 2021)

Yüzölçümü düzeltmeleri, 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 22. maddesinde "Evvelce Kadastro Yapılan Yerler" başlığı altında ve yine Kadastro Kanunu'nun 41. maddesinde "Hataların Düzeltmesi" başlığı altında işlenmektedir. Kanunun 22.maddesinin (a) fıkrasında "Tapulama, kadastro veya değişiklik işlemlerine ilişkin; sınırlandırma, ölçü, çizim ve

hesaplamalardan kaynaklanan hataları gidermek üzere uygulama niteliğini kaybeden, teknik nedenlerle yetersiz kalan, eksikliği görülen veya zemindeki sınırları gerçeğe uygun göstermediği tespit edilen kadastro haritalarının tekrar düzenlenmesi ve tapu sicilinde gerekli düzeltmelerin sağlanması amacıyla tapulama ve kadastro görmüş yerlerde yüzölçümü düzeltilmesi yapılır” denilmektedir. İlgili kanunun 41. maddesinde de “Kadaastro sırasında veya sonrasında yapılan işlemlerle geometrik durumları kesinleşmiş olan taşınmazlarda ölçü, sınırlandırma, tersimat ve hesaplamalardan doğan hatalar, ilgilinin müracaatı veya kadastro müdürlüğüne resen düzeltilir. Düzeltme, taşınmaz malikleri ile diğer hak sahiplerine tebliğ olunur. Tebliğ tarihinden başlayan 30 (otuz) günlük süre içerisinde düzeltmenin kaldırılması yolunda sulh hukuk mahkemesinde dava açılmadığı takdirde, yapılan düzeltme işlemi kesinleşir” denilmektedir (URL-3). Bu hüküm kapsamında, teknik hatalar düzeltilirken 41. maddeye göre yapılan düzeltme işleminin, düzeltmeden etkilenen parsel için özel bir işlem olarak yapıldığı da anlaşılmaktadır (Ayduran & Uyan, 2022). 3042 sayılı Kadaastro Kanunu’nun söz konusu maddelerinde yer verilen yüzölçümü düzeltmelerinin yapılması sırasında izlenecek usul ve esaslar, “Kadaastro Sırasında veya Sonrasında Yapılan İşlemlerle Geometrik Durumları Kesinleşmiş Olan Taşınmazlarda Ölçü, Sınırlandırma, Tersimat ve Hesaplamalardan Doğan Hataların Düzeltmesi Yönetmeliği” ile açıklığa kavuşturulmaktadır. Yüzölçümü hatalarının birden fazla sebebi vardır. Ancak tüm bu mevzuat hükümlerinden açıkça anlaşıldığı üzere hatanın var oluş sebebine göre genel olarak 2 (iki) çeşit hata mevcuttur. Bu hatalardan birincisi kadastru yapılan yerde parsellerin sınırlandırması yapılırken uyulması gereken yönteme uyulmamasından ya da arazideki yapıların/sınırların yanlış ölçülmüş olmasından ileri gelen sınırlandırma hatalarıdır. İkincisi ise kadastro yapılırken parselin sınırlarının doğru alınmasına rağmen ölçü, tersimat ve hesap hatalarından doğan hatalardır. Her iki durumda da hatayı tespit eden Kadaastro Müdürlükleri yüzölçümü düzeltmesi işlemini gerçekleştirmekle yükümlüdür. Düzeltme işlemi yapılırken öncelikle hata miktarının “tolerans (tecviz) değeri” denilen eşik değerin içerisinde olup olmadığına bakılmaktadır. Kadaastro Müdürlüklerince teknik olarak belirlenen bu tolerans değerinin altında kalan hata, parselin ilgisinden muvafakat alınmaksızın resen düzeltilirken, tolerans değerini geçen hata miktarlarının düzeltilmesi için ilgisine bilgi vermek şarttır. Zira ilgisinin bu düzeltme işlemine karşı 30 (otuz) gün içerisinde dava açma hakkı bulunmaktadır (URL-3). Bu süreç, şahısların mülkiyetinde bulunan özel taşınmazlarda olduğu gibi devlet mülkiyetinde bulunan Hazine taşınmazlarında da aynı esas ve usullere göre işlemektedir.

2.2 Hazine Taşınmazları Üzerinde Yapılan Yüzölçümü Düzeltmeleri

Taşınmaz kavramı, çeşitli kategorilerde, çok çeşitli sınıflandırmalara sahip olmakla beraber mülkiyet kavramı yönünden geniş kapsamda şahıs mülkiyeti ve kamu mülkiyeti olarak iki sınıfa ayrılmaktadır. Kamu mülkiyeti içerisinde ise miktarı ve yürüttüğü hizmetler bakımından en çok öne çıkan taşınmaz türü Hazine parselleridir.

Hazine taşınmazı kavramını; tapu sicilinde (dar anlamda devlet tüzel kişiliğini temsilen) “Maliye Hazinesi” adına kayıtlı taşınmazlar ile niteliği gereği Devletin Hüküm ve Tasarrufu Altındaki Tescil Harici Alanlar (DHTA) olan taşınmazlar olarak tanımlamak mümkündür. Bu tanım, Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelik tarafından da bu şekilde tarif edilmektedir (Şimşek, 2020).

Gerek halkın ihtiyaçlarının sağlanması açısından kamu kurum ve kuruluşlarına parsel tedarik etmesi, gerekse ekonomiye kazandırılması yoluyla devlete gelir ihdas etmesi bakımından Hazine parsellerinin önemi tartışılmazdır. Böylelikle Hazine parselleri üzerinde yapılan iş ve işlemlerin kontrolü büyük önem arz etmektedir. Milli Emlak Genel Müdürlüğü ve buna bağlı olarak illerde teşkilatlanmış olan Milli Emlak Daire Başkanlıkları/Milli Emlak Müdürlükleri tarafından kontrolü sağlanan işlemlerden biri olan yüzölçümü düzeltmelerinin incelenip karara bağlanması görevi kurum mühendislerince yerine getirilmektedir. Anlaşılacağı üzere herhangi bir parselin üzerinde yüzölçümü hatası tespit edilebilmesi için o parselin illaki şahıs mülkiyetinde bir taşınmaz olması şart değildir. Kadastru ve tapulama yapılırken tıpkı şahıs mülkiyetindeki taşınmazlar gibi teknik işlemlere tabi tutulan Hazine parselleri üzerinde de yüzölçümü hatası ve buna bağlı olarak da

yüzölçümü düzeltmesi işlemi gerçekleşmesi çok doğaldır.

Tasarrafu Milli Emlak Genel Müdürlüğüne ait olan Hazine parsellerinin tabii tutulacağı yüzölçümü düzeltmesi iş ve işlemleri çeşitlilik ve yoğunluk arz etmekte olduğundan dolayı ilgili idare olan Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nce bu konuda mevzuat hükümleri ihdas edilerek bu iş ve işlemlerde istikamet belirlenmiştir. Bunların ilk akla geleni ise “327 sayılı Milli Emlak Genel Tebliği'dir.” Daha önce de vurgulandığı üzere Kadastro Müdürlüklerince yüzölçümü düzeltilecek olan parseldeki hata miktarının tolerans değeri aşması halinde, düzeltmenin ilgisinin muvafakati alınarak yapılması gerektiği ve ilgisine tebliğ edildikten sonra düzeltme işlemine karşı 30 (otuz) günlük dava açma hakkı süresi bulunmaktadır. Söz konusu taşınmaz, Hazine parseli olunca “ilgilisi” olarak muhatap alınacak olan tüzel kişiliğin de Milli Emlak Müdürlüğü olacağı aşikârdır. Bu minvalde düzeltmeyi yapan Kadastro Müdürlüğü tarafından hazırlanan “Teknik Hatalar Düzeltme Formu” Milli Emlak Müdürlüğüne gönderilmekte ve böylelikle 30 (otuz) günlük süre başlamaktadır. Milli Emlak Müdürlüğü mühendislerince Teknik Hatalar Düzeltme Formunda ve söz konusu parsel ile ilgili Milli Emlak Kurum arşivinden getirilen dosyada yer alan bilgi ve belgelere göre inceleme yapıp eğer 327 sayılı Milli Emlak Genel Tebliği ve diğer başka hususlarca herhangi bir Hazine zararı olmayacağı analiz edilirse; yüzölçümü düzeltmesi işlemine muvafakat verilmektedir. Ancak 327 sayılı tebliğ ve başka hususlarca Hazine zararının oluştuğu analiz edilirse; Milli Emlak Müdürlüğü tarafından Defterdarlığa bağlı Muhakemat Müdürlüğüne sebepleri bildirir bir yazı yazılması suretiyle Teknik Hatalar Düzeltme Formu da ekte gönderilerek 30 (otuz) günlük yasal süresi içerisinde yüzölçümü düzeltmesi işlemine karşı dava açılması gerektiği bildirilir. Böylelikle Muhakemat Müdürlüğü, Milli Emlak Müdürlüğü'nce belirlenen sebeplere dayalı olarak gerekli idari ve hukuki süreci başlatarak takibini sağlar (Şekil 4).

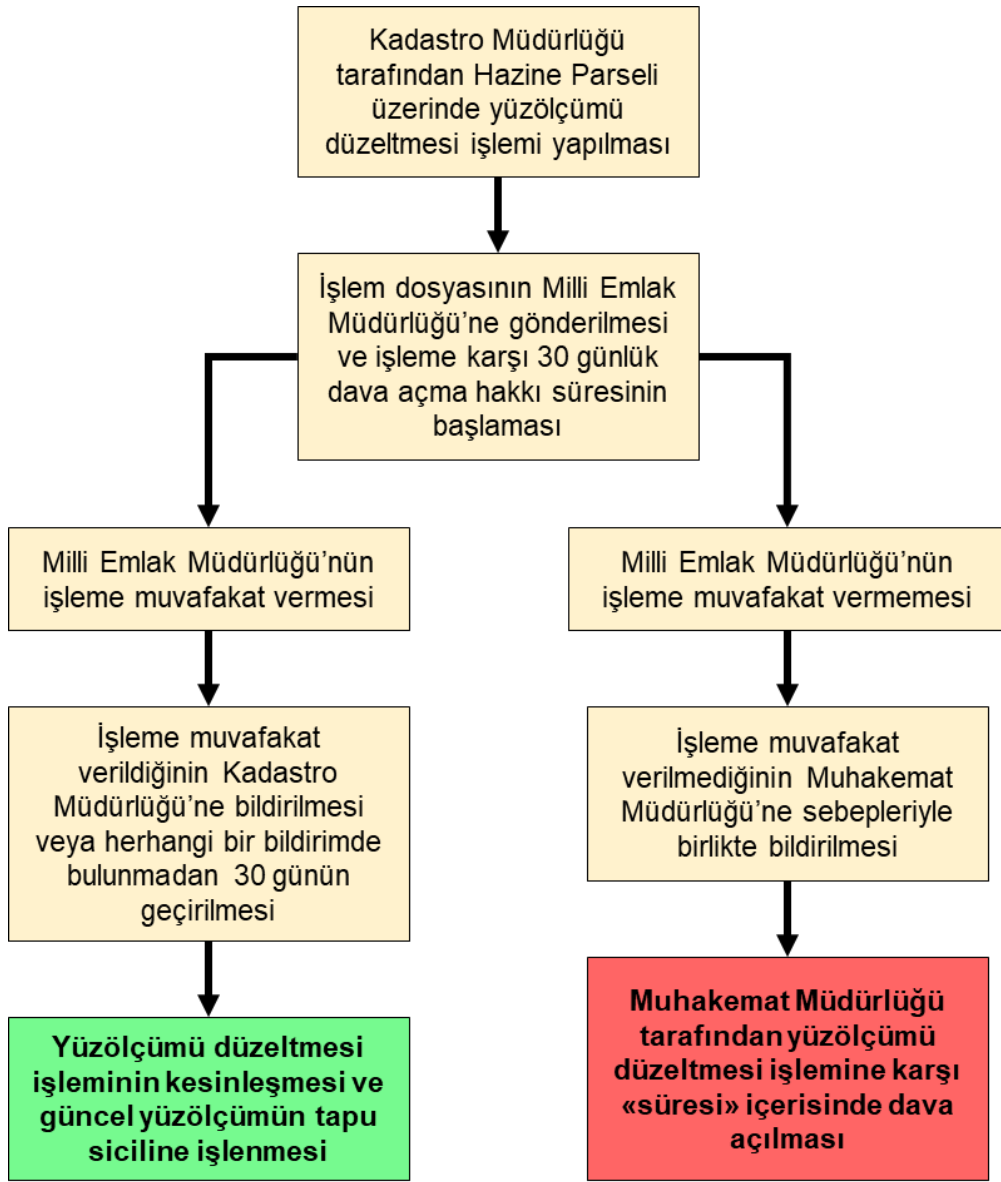
Şekil 4'te Hazine taşınmazları üzerinde yapılan yüzölçümü düzeltmesi işlemlerinde Kadastro Müdürlüğü- Milli Emlak Müdürlüğü – Muhakemat Müdürlüğü arasındaki iş akış şemasına yer verilmektedir. Kadastro Müdürlüğü'nde başlayan idari süreç, yapılacak işleme muvafakat verilmesi halinde Milli Emlak Müdürlüğü'nde sonlanmaktadır. Ancak, Kadastro Müdürlüğü'nde başlayan idari sürece dair muvafakat verilmemesi halinde işlemler Muhakemat Müdürlüğü'nde sonlanmaktadır.

3. Araştırma Bulguları ve Tartışma

3.1 Hazineye Ait Taşınmazlar Üzerinde Yapılan Yüzölçümü Düzeltmelerinin Değerlendirilmesi

327 sayılı Milli Emlak Genel Tebliğinin “Yetki” kısmının “Hazine taşınmazlarıyla ilgili hataların düzeltilmesi işlemleri” başlıklı bölümünün (a) bendinde “Düzeltilme işlemine konu taşınmazın işlem sonrasında kadastro paftasında ilk tesis kadastrodaki sınırlarının değişmediğinin ve düzeltmeye konu hatanın ölçü (planimetre), tersimat veya hesaplamadan kaynaklandığının ve bu düzeltme işlemi sonucunda komşu taşınmazların yüzölçümünde Hazine taşınmazı aleyhine bir artış olmadığına anlaşılması durumunda, düzeltme işlemine muvafakat verilecek ve bu işleme karşı dava açılmayacaktır.” denilmektedir (URL-4). Aynı kısımda yer alan (b) bendinde ise “Düzeltilmeye konu taşınmazın yapılan düzeltme işlemi sonrasında kadastro paftasında ilk tesis kadastrodaki sınırlarının değiştiğinin, bu taşınmaza komşu taşınmazların yüzölçümlerinde Hazine taşınmazı aleyhine ve bu taşınmazlar lehine bir artış olduğunun anlaşılması durumunda ise; düzeltme işlemine muvafakat verilmeyecek ve süresi içinde bu işleme karşı gerekli dava açılacaktır.” hükmü amirdir. (URL-4).

Özetle söz konusu tebliğde Hazine parselleri üzerinde gerçekleştirilen yüzölçümü düzeltmelerine hangi durumlarda muvafakat verilir, hangi durumda verilmeyeceği ifade edilmiştir. Buna göre Kadastro Müdürlüklerince tesis ve tanzim edilerek muvafakat verilir verilmeyeceği hususunda Milli Emlak Müdürlüklerine gönderilen yüzölçümü düzeltmesi işlemleri, işbu tebliğ uyarınca incelenmektedir.

Şekil 4: İş akış şeması

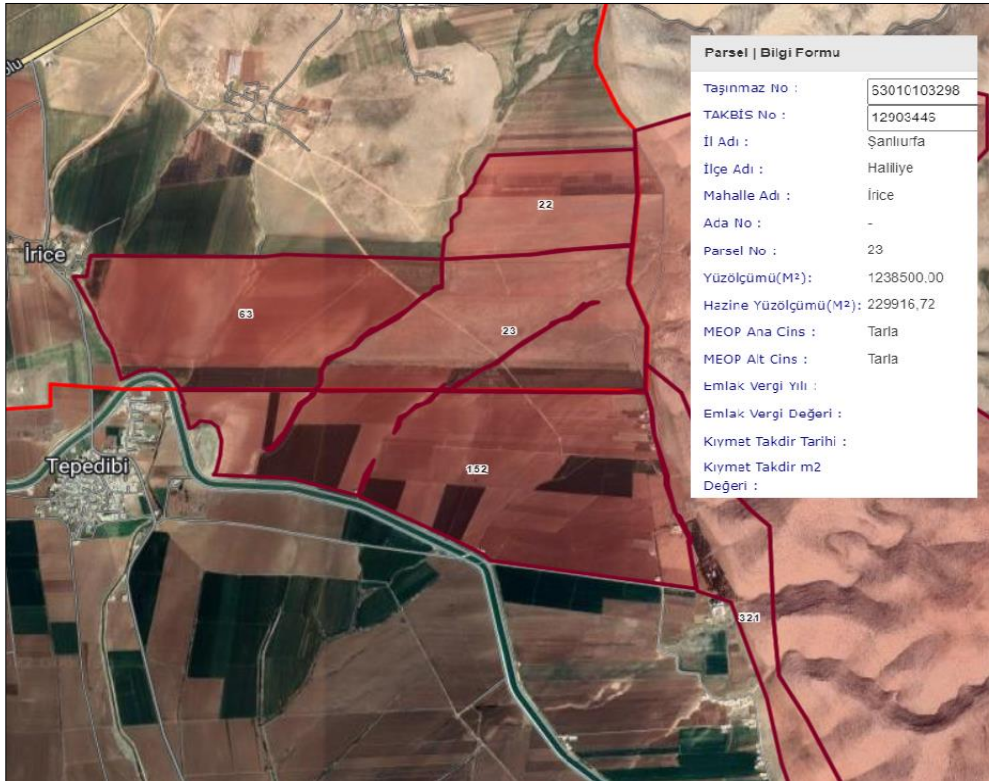
3.1.1 327 sayılı Milli Emlak Genel Tebliği Kapsamında Değerlendirme

Hazineye ait parsellere uygulanan yüzölçümü düzeltmesi işlemlerinde izlenecek yolu gösteren bu tebliğ uyarınca düzeltme işlemini yapan Kadastro Müdürlüğünce tanzim edilen yüzölçümü düzeltme formundaki kıstaslar incelenerek karar verilmektedir (Şekil 5).

Şekil 5'te Şanlıurfa ili, Haliliye ilçesi, İrice Mahallesinde bulunan 23 nolu Hazine parseli (Şekil 6) üzerinde gerçekleştirilen arazi toplulaştırması işlemi sırasında fark edilen yüzölçümü hatasına istinaden hazırlanan teknik hatalar düzeltme formu verilmektedir. Parselin yüzölçümü 1 238 500.00 m²'den 1 223 720.47 m²'ye düşmektedir. Düzeltme formunda belirtilen sebeplerin 327 sayılı Milli Emlak Tebliğince analiz edilmesiyle parselin yüzölçümündeki 14 779.53 m²'lik devasa azalmaya rağmen muvafakat verilmiştir. Zira bu azalma, Hazine parselinin sınırlarında gerçekte bir daralmaya ya da komşu parsellerin alanlarında Hazine parseli aleyhine bir genişlemeye yol açmamakta, aksine evvelce yapılan hesap hatasının düzeltilmesini sağlamaktadır.

TEKNİK HATALAR DÜZELTME FORMU				
İli : ŞANLIURFA		DÜZELTMENİN DAYANAĞI		
İlçesi : HALİLİYE		(X) 3402 sayılı Kadastro Kanununun 41. Maddesi		
Mah / Köy : İRİCE		() 2019/13 sayılı Genelge		
İŞLEME KONU PARSEL / PARSELLERİN				
Pafta	Ada	Parsel	Eski Yüzölçümü	Yeni Yüzölçümü
N42-D-10-C/D	-	23	1238500.00 m ²	1223720.47 m ²
İnceleme Raporu				
İnceleme Nedeni: Arazi Topulaştırma Çalışmaları.				
<p>Yapılan İnceleme: Şanlıurfa ili Haliliye ilçesi İrice mahallesi 23 nolu parseldeki yüz ölçüm farklılığı ile ilgili olarak zeminde, paftasında ve diğer fenni evraklarda yapılan inceleme neticesinde aşağıda ayrıntılı gösterilen hususlar tespit edilmiştir.</p> <p>a- Söz konusu parselin, tapulama ve kadastro çalışmaları sırasında İrice mahallesi kadastro çalışma alanı içinde, tapu ve vergi kayıtlarına istinaden Tarla vasfı ile tahdit ve tespitinin yapıldığı,</p> <p>b- Fotoğrametrik pafta üzerine sınırlandırılması yapılarak yüzölçümünün planimetre ile hesaplandığı,</p> <p>c- Tapulama sırasında sınırlandırılan parselin yüzölçümü; Planimetre hesap karnesinde 1238500.00 m² olarak hesaplandığı, fên klasörüne ve tapulama tutanağına 1238500.00 m² yazıldığı ve tapu kütüğüne de bu şekilde tescil edildiği, tapulama işleminden sonra sınırlarında eylemli bir değişikliğin olmadığı, orijinal ölçü değerlerine göre komşu parsellerle aralarındaki sınırlarla ilgili olarak herhangi bir ihtilafın bulunmadığı, yapılan düzeltmenin komşu parselleri etkilemediği,</p> <p>d- Tapu da tescilli yüz ölçüm ile sayısal olarak yeniden hesaplanan yüz ölçüm arasındaki farkın tecviz sınırları dışında olduğu, yüzölçümündeki farklılığın basit yazım hatasından kaynaklanmadığı,</p> <p>e- Yüz ölçümler arasındaki farkın ise planimetre çevrimine bağlı hesap hatasından ileri geldiği,</p> <p>f- Anılan parselin yüzölçümü sayısal verilere göre yeniden hesaplandığında;</p> <p>23 no.lu parselin alanının 1238500.00 m² olmayıp 1223720.47 m² olması gerektiği hususları tespit edilmiştir.</p>				

Şekil 5: Milli Emlak Müdürlüğü'nden 2022 yılında temin edilen Şanlıurfa ili, Haliliye ilçesi, İrice Mahallesi'nde bulunan 23 nolu Hazine parseline ait Teknik Hatalar Düzeltme Formu

Şekil 6: Milli Emlak Otomasyon Sistemi'nde yer alan 2022 yılında temin edilen Şanlıurfa ili, Haliliye ilçesi, İrice Mahallesi'nde bulunan 23 nolu Hazine parsel ve çevresinin mevcut durumu

Şekil 6'da söz konusu 23 nolu parsel ve çevresinin mevcut durumu gösterilmektedir. Düzeltme formu üzerinde yapılan tetkiklerce komşu parsellerin yüzölçümlerinde Hazine aleyhine bir artış olmadığı gibi, komşu parsellerin sınırlarında da eylemli bir değişikliğin olmadığı, sadece yüzölçümü değerinde rakamsal bir değişikliğin olduğu anlaşılmaktadır.

TEKNİK HATALAR DÜZELTME FORMU				
İli : ŞANLIURFA		DÜZELTMENİN DAYANAĞI		
İlçesi : HALİLİYE		(X) 3402 sayılı Kadastro Kanununun 41. Maddesi		
Mah / Köy : KANOĞLU		() 2019/13 sayılı Genelge		
İŞLEME KONU PARSEL / PARSELLERİN				
Pafta	Ada	Parsel	Eski Yüzölçümü	Yeni Yüzölçümü
N41-B-24-A/D N41-B-23-B	-	49	1541000.00 m ²	1560173.84 m ²
İnceleme Raporu				
İnceleme Nedeni: Arazi Topluşturma Çalışmaları.				
<p>Yapılan İnceleme: Şanlıurfa ili Haliliye ilçesi Kanoğlu mahallesi 49 nolu parseldeki yüz ölçüm farklılığı ile ilgili olarak zeminde, paftasında ve diğer fenni evraklarda yapılan inceleme neticesinde aşağıda ayrıntılı gösterilen hususlar tespit edilmiştir.</p> <p>a- Söz konusu parselin, tapulama ve kadastro çalışmaları sırasında Kanoğlu mahallesi kadastro çalışma alanı içinde, Tapu kaydına istinaden Tarla vasfı ile şahıs adına tahdit ve tespitinin yapıldığı, daha sonra mahkeme kararı ile Maliye Hazinesi adına tescil edildiği,</p> <p>b- Fotogrametrik pafta üzerine sınırlandırılması yapılarak yüzölçümünün planimetre ile hesaplandığı,</p> <p>c- Tapulama sırasında sınırlandırılan parselin yüzölçümü; Planimetre hesap karnesinde 1541000.00 m² olarak hesaplandığı, fen klasörüne ve tapulama tutanağına 1541000.00 m² yazıldığı ve tapu kütüğüne de bu şekilde tescil edildiği, tapulama işleminden sonra sınırlarında eylemli bir değişikliğin olmadığı, orijinal ölçü değerlerine göre komşu parsellerle aralarındaki sınırlarla ilgili olarak herhangi bir ihtilafın bulunmadığı, yapılan düzeltmenin komşu parselleri etkilemediği,</p> <p>d- Tapu da tescilli yüz ölçüm ile sayısal olarak yeniden hesaplanan yüz ölçüm arasındaki farkın tevziz sınırları dışında olduğu, yüzölçümündeki farklılığın basit yazım hatasından kaynaklanmadığı,</p> <p>e- Yüz ölçümler arasındaki farkın ise planimetre çevrimine bağlı hesap hatasından ileri geldiği,</p> <p>f- Anılan parselin yüzölçümü sayısal verilere göre yeniden hesaplandığında;</p> <p>49 no.lu parselin alanının 1541000.00 m² olmayıp 1560173.84 m² olması gerektiği hususları tespit edilmiştir.</p>				

Şekil 7: Milli Emlak Müdürlüğü'nden 2022 yılında temin edilen Şanlıurfa ili, Haliliye ilçesi, Kanoğlu Mahallesi'nde bulunan 49 nolu Hazine parseline ait Teknik Hatalar Düzeltme Formu

Şekil 7'de Şanlıurfa İli, Haliliye İlçesi, Kanoğlu Mahallesi'nde bulunan 49 nolu Hazine parseli üzerinde gerçekleştirilen arazi toplulaştırması işlemi sırasında fark edilen yüzölçümü hatasına istinaden yapılan yüzölçümü düzeltmesi işlemine ait teknik hatalar düzeltme formu verilmektedir. Parselin yüzölçümü 1 541 000.00 m²'den 1 560 173.84 m²'ye çıkmaktadır. Burada Hazine parselinin alanında artış olduğundan herhangi bir inceleme yapılmamıştır. Şanlıurfa Kadastro Müdürlüğü tarafından tesis edilen yüzölçümü düzeltmesi işlemine doğrudan muvafakat verilmiştir.

3.1.2 327 sayılı Milli Emlak Genel Tebliği Kapsamı Dışında Değerlendirme

Bir Hazine taşınmazı üzerinde gerçekleştirilen yüzölçümü düzeltmesi işleminin çeşitli sebeplerden kaynaklandığı bilinmektedir. Bu sebeple de 327 sayılı Milli Emlak Genel Tebliği, düzeltme işleminin sebebine ve Hazine taşınmazına etkisine göre izlenecek usul ve esasları içermektedir. Ancak bu tebliğin yeterince açık bir şekilde yol gösteremediği durumlarla da karşılaşılabilir. Böylesi durumlarda kurum mühendislerince parselin arşiv dosyasındaki bilgi ve belgeler ile teknik hatalar düzeltme formundaki ifadeler ışığında yapılacak yorumlara göre karar verilmektedir.

TEKNİK HATALAR DÜZELTME FORMU				
İli :	ŞANLIURFA		DÜZELTMENİN DAYANAĞI	
İlçesi :	KARAKÖPRÜ		☒ 3402 sayılı Kadastro Kanununun 41. Maddesi	
Mah / Köy :	KASIMKUYU		☐ 2019/13 sayılı Genelge	
İŞLEMİNE KONU PARSEL / PARSELLERİN				
Pafta	Ada	Parsel	Eski Yüzölçümü	Yeni Yüzölçümü
N41-A-01-C	-	369	991090.00 m ²	981974.02 m ²
İnceleme Raporu				
İnceleme Nedeni: Arazi Topulaştırma Çalışmaları.				
Yapılan İnceleme: Şanlıurfa ili Karaköprü ilçesi Kasımkuyu mahallesi 369 nolu parseldeki yüz ölçüm farklılığı ile ilgili olarak zeminde, paftasında ve diğer fenni evraklarda yapılan inceleme neticesinde aşağıda ayrıntılı gösterilen hususlar tespit edilmiştir.				
a- Söz konusu parselin, tapulama ve kadastro çalışmaları sırasında Bozova ilçesi İğdeli mahallesi kadastro çalışma alanı içinde, Tapu kaydına istinaden Tarla vasfı ile Maliye Hazinesi adına tahdit ve tespiti yapılan 577 nolu parselin kamulaştırılma sonucu ayrılması ile oluştuğu, daha sonra idari yolla yapılan mahalle ayrımı sonucu, parselin Karaköprü ilçesi Kasımkuyu mahallesine aktarıldığı,				
b- 577 nolu parselin kamulaştırma sonucu, 637, 638 ve 639 nolu parsellere ayrıldığı, düzenlenen beyannamede 639 nolu parselin alanının planimetre ile 991090.00 m ² hesaplandığı ve bu şekilde tescil edildiği, mahalle ayrımı sonucu 639 nolu parselin numarasının 369 olarak değiştirilerek, Kasımkuyu mahallesine aktarıldığı,				
c- Ayrım işleminden sonra, sınırlarında eylemlerle bir değişikliğin olmadığı, orijinal ölçü değerlerine göre komşu parsellerle aralarındaki sınırlarla ilgili olarak herhangi bir ihtilafın bulunmadığı, yapılan düzeltmenin komşu parselleri etkilemediği,				
d- Tapu da tescilli yüz ölçüm ile sayısal olarak yeniden hesaplanan yüz ölçüm arasındaki farkın tecviz sınırları dışında olduğu, yüzölçümündeki farklılığın basit yazım hatasından kaynaklanmadığı,				
e- Yüz ölçümler arasındaki farkın ise 577 nolu parseldeki planimetre çevrimine bağlı hesap hatasından ileri geldiği,				
f- Anılan parselin yüzölçümü sayısal verilere göre yeniden hesaplandığında;				
369 nolu parselin alanının 991090.00 m ² olmayıp 981974.02 m ² olması gerektiği hususları tespit edilmiştir.				

Şekil 8: Milli Emlak Müdürlüğü'nden 2022 yılında temin edilen Şanlıurfa ili, Karaköprü İlçesi, Kasımkuyu Mahallesinde bulunan 369 nolu Hazine parseline ait Teknik Hatalar Düzeltme Formu

Şekil 8'de Şanlıurfa İli, Karaköprü İlçesi, Kasımkuyu Mahallesinde bulunan 369 nolu Hazine parseli üzerinde gerçekleştirilen yüzölçümü düzeltmesi işlemine ait teknik hatalar düzeltme formu verilmektedir. Parselin yüzölçümü 991 090.00 m²'den 981 974.02 m²'ye düşmüştür. Teknik hatalar düzeltme formunda: söz konusu parselin evvelce 577 nolu parsel olarak var olduğu ve bu parsel üzerinde yapılan kısmi kamulaştırma sonucunda parselin 637, 638 ve 639 nolu parsellere ayrıldığı, kamulaştırılarak Hazine mülkiyetine geçen 639 nolu parselin yüzölçümünün planimetre ile yapılan hesaplamada 991 090.00 m² olarak hesaplandığı, daha sonra ise yapılan mahalle ayrımı işlemi ile Hazine mülkiyetindeki 639 nolu parselin isminin değişerek 369 ismini aldığı belirtilmektedir. Burada dikkat çeken husus: 991 090.00 m² olarak hesaplanan ve bu miktar üzerinden kamulaştırılan parselin aslında 981 974.02 m² olduğundan dolayı yaklaşık 10 bin m² fazladan kamulaştırma ücretinin ödenmiş olabileceği durumudur. Ayrıca hatanın, söz konusu parselin kamulaştırma sırasında parçalanmış olan ana parselden yani 577 nolu parselden kaynaklı olarak doğmuş olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu durumda var olan ana parselden gelen hatanın ayrılma sırasında Hazine mülkiyetine geçen parseli yüklenmiş olabileceği hususu yine Hazine zararına sebebiyet vermektedir. Bu sebeplerce söz konusu yüzölçümü düzeltmesi işlemine muvafakat edilmemiştir. Bu durumda; Muhakemat Müdürlüğüne yüzölçümü düzeltmesi işlemine karşı anılan sebepler gereği dava açılması gerektiği yazıyla iletilmiştir.

4. Sonuçlar

Hazine parselleri üzerinde gerçekleştirilen iş ve işlemlerde tasarruf ve karar verme yetkilisi olan Milli Emlak Müdürlükleri, Kadastro Müdürlüklerince yapılan yüzölçümü düzeltmesi işlemlerini incelerken 327 sayılı Milli Emlak Genel Tebliği'ne göre hareket etmekle yükümlüdür. Bu tebliğ "Hazine taşınmazlarıyla ilgili hataların düzeltilmesi işlemleri" bölümü, (a) ve (b) bentlerinden oluşmaktadır. Bu bentlerin her ikisi de sadece; "komşu taşınmazların yüzölçümlerinde Hazine taşınmazı

aleyhine ve bu taşınmazlar lehine bir artışın olup olmaması” durumunun tetkik edilmesine hükmetmektedir. Ancak (a) ve (b) bentleri kapsamında herhangi bir Hazine zararı görülmediği halde, uygulandığı taktirde Hazine zararına yola açabilecek durumlarla da karşılaşılabilir. Şekil 8’de işlenen örnekte bu duruma açıkça yer verilmektedir. Bu örnekte yer alan yüzölçümü düzeltmesi işleminin incelenmesinde izlenecek yol, (a) ve (b) bentlerinde karşılık bulamamaktadır. Anlaşılabileceği üzere 327 sayılı tebliğ, yüzölçümü düzeltmelerinin kontrolü kapsamında izlenecek yolları tarif etmekte bazen yeterli olamamaktadır. Bu sebeple Milli Emlak Müdürlükleri’nde görevli mühendisler, yüzölçümü düzeltmesinin sebebi her ne olursa olsun “Hazine parselinin yüzölçümünün azaldığı” işlemlerde muhtemel bir Hazine zararına yol açmamak ve kendilerini riske atmamak için çoğu zaman dava yoluna gitmektedir. Tüm bunların sonucu olarak; kimi zaman yüzölçümü düzeltmesi işlemine karşı aslında dava açılması gerektiği halde dava açılmamakta ve Hazine zararı oluşmaktadır. Kimi zaman ise dava açılmasına gerek olmadığı halde yüzölçümü düzeltmesi işlemine karşı dava açılmakta ve Kadastro Müdürlükleri, Muhakemat Müdürlükleri, Mahkemeler gibi devlet kurumları gereksiz iş ve işlemlerle meşgul edilmektedir.

5. Öneriler

Tebliğin açıklamakta yetersiz kaldığı durumlarda (tıpkı Şekil 8’de verilen kamulaştırma örneğinde olduğu gibi) parselin arşiv dosyasında bulunan bilgi ve belgeler, parselin geçirdiği teknik ve hukuki işlemler, parselin yüzölçümü düzeltme formunda açıklanan sebeplerce irdelenerek karar verilmelidir. Böylelikle yapılacak sağlıklı analiz ve verilecek doğru kararlar sayesinde, muhtemel bir Hazine zararının önüne geçilerek Milli Emlak Müdürlüğü’nün en temel görevi yerine getirilmiş olacaktır. Bu konularda yeterliliğe sahip olabilmeleri açısından kurumda görevli mühendisler gerekli eğitim ve seminerlerden geçirilmelidir. Tıpkı Milli Emlak gibi kendi alanında iş ve işlemlerini kamu yararınca yerine getirmekle yükümlü olan Kadastro Müdürlükleri’nin yapacağı her yüzölçümü düzeltmesine “sırf Hazine yüzölçümünde azalma var” diye dava açılmamalıdır. Zira bir Hazine taşınmazının yüzölçümünün azalması, her zaman Hazine zararı oluşacağı anlamına gelmez. Masrafı ve külfeti göz önünde bulundurulduğunda “dava açılmaması” gereken bir yüzölçümü düzeltmesi işlemine karşı “dava açılması” dolaylı yoldan bir Hazine zararı anlamına gelmektedir.

Öte yandan yetersiz kaldığı düşünülen 327 sayılı Milli Emlak Genel Tebliği’nin ilgili kısmının revize edilmesi yaklaşımı da uygun olacaktır. Bölüm 3.1’de detaylarıyla açıklanan tebliğin “Hazine taşınmazlarıyla ilgili hataların düzeltilmesi işlemleri” kısmında yer alan (a) ve (b) bentleri kapsamında “komşu taşınmazların yüzölçümlerinde Hazine taşınmazı aleyhine ve bu taşınmazlar lehine bir artışın olup olmaması” durumunun incelenmesine ek olarak; yüzölçümü düzeltmesiyle alanı azalan Hazine parselinin geçmişte geçirdiği işlemlerin de incelenmesi isabetli olacaktır. Yüzölçümü azalan Hazine parselinin kök kayıtlarına doğru bir inceleme yapılmalıdır. İşleme konu Hazine parseli, geçmişte; parsellasyon, hisse ayrımı, kamulaştırma vb. sebeplerce yapılan ifraz işlemiyle bir şahıs parselinden ayrılarak meydana gelmişse; Hazine parselindeki hata miktarı, parselin önceden parçası olduğu ana parseldeki bir yüzölçümü hatasından kaynaklanıyor olabilir. Böylesi bir durumda ana parseldeki bu hata miktarının tümü ifraz sırasında Hazine parselinin üzerine yüklenmişse; Hazine zararı söz konusudur. Ayrıca yüzölçümü azalan Hazine parseli, şahıs mülkiyetindeki bir parselden geçmiş bir tarihte ifraz edilip kamulaştırılarak meydana gelmişse; şahsa parselin önceki (hatalı) yüzölçümü üzerinden hak etmediği (fazladan) bir kamulaştırma ücreti ödendiği anlamı hasıl olur. Dolayısıyla yine Hazine zararı söz konusudur. Bu bağlamda olası Hazine zararlarına engel olunması amacıyla 327 sayılı Milli Emlak Genel Tebliği’nin Hazine taşınmazlarıyla ilgili hataların düzeltilmesi işlemleri bölümünün (a) ve (b) bentlerine ek olarak: “yüzölçümü düzeltmesi sebebiyle yüzölçümü azalacak olan Hazine parselinin kök kayıtlarına bakılarak inceleme yapılacaktır. Bu inceleme kapsamında yüzölçümü azalan Hazine parselinin, daha önceki bir zamanda şahıs mülkiyetindeki bir parselden ayrılarak oluşup oluşmadığı durumu tespit edilecektir. Böyle bir durumun varlığı halinde; kadastro kayıtlarından faydalanılması suretiyle Hazine parselinde tespit edilen yüzölçümü hatası miktarının ana parselle olan bağlantısı kurularak karar verilecektir.” hükmünü içeren bir (c) bendinin ihdas edilmesi yerinde olacaktır.

Teşekkür

Çalışma kapsamında bilgi ve belge paylaşımını sağlayan Şanlıurfa Milli Emlak Müdürlüğü'ne (İmar ve Taşınmaz Geliştirme Bürosu) teşekkürlerimizi sunarız.

Yazar Katkısı

Mehmet Aziz Sayar: Fikir, Tasarım, Denetleme, Yazım. **Mustafa Ulukavak:** Literatür taraması, Veri toplama ve işleme, Yazım.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar, bu çalışmada bilinen ilgili herhangi bir finansal veya finansal olmayan çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Kaynaklar

- Atak, B., & Durduran, S.S. (2015). Ülkemizdeki Geçmiş Kadastro Ölçme Yöntemlerinden Günümüze Yansıyan Sorunlar ve Oluşan Kayıplar. Turkey, *Proceedings of the World Cadastre Summit*, İstanbul.
- Ayduran, E., & Uyan, M. (2022). Kadastro Güncelleme Çalışmalarında Yaşanılan Sorunlar, Eksiklikler ve Giderilmesinde Alternatif Öneriler. *Türkiye Arazi Yönetimi Dergisi*, 4(1), 12-17.
- Dale, P.F., & McLaughlin, J.D. (1999). *Land Administration*. Oxford University Press, New York.
- Henssen, J. (1995). Basic principles of the main cadastral systems in the world. *P Proceedings of the One Day Seminar Held during the Annual Meeting of Commission 7, Cadastre and Rural Land Management, of the International Federation of Surveyors (FIG)*, Delft, Hollanda.
- Karataş, K., & Gençer, E. (2021). Kadastro Haritalarının Sayısallaştırılması Kapsamında Yapılan Çalışmaların Analizi. *Geomatik*, 6(2), 124-134.
- Şimşek, S. (2020). *Hazine taşınmazları açısından imar planlama ve uygulama sorunları ve çözüm önerileri* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Toker, K. (2015). Türkiye'de Çeşitlerine Göre Kadastro Süreçlerinin Analizi. *Proceedings of the World Cadastre Summit*, İstanbul.
- URL-1: 09.11.1982 tarihli ve 17863 sayılı Resmî Gazete, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> (Erişim Tarihi: 1 Kasım 2022).
- URL-2: 08.12.2001 tarihli ve 24607 sayılı Resmî Gazete, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4721&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> (Erişim Tarihi: 1 Kasım 2022).
- URL-3: 09.07.1987 tarihli ve 19512 sayılı Resmî Gazete, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=3402&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> (Erişim Tarihi: 1 Kasım 2022).
- URL-4: 24.03.2010 tarihli ve 27531 sayılı Resmî Gazete, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=13879&MevzuatTur=9&MevzuatTertip=5> (Erişim Tarihi: 1 Kasım 2022).